

سخن سردیبر

محسن نظری

دانشیار، گروه مدیریت بازرگانی، دانشکده مدیریت، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: mohsen.nazari@ut.ac.ir

اهمیت گزارش پژوهش

یکی از مراحل پژوهش، نوشتن گزارش پژوهش است. این مرحله‌ای است که محقق تلاش می‌کند که یافته‌هایش را با دیگران به اشتراک بگذارد و اهمیت و نتایج پژوهش خود را به دیگران نشان دهد. به یاد داشته باشیم که بهترین پژوهش هم با گزارش ضعیف، پژوهش خوبی جلوه نمی‌کند و زحمات و تلاش‌های پژوهشگر را برای دیگران نمایان نمی‌سازد. این مرحله، همانند «سفره‌آرایی» است. اگر شما بهترین آشپز باشید و بهترین غذا را هم تهیه کرده باشید، با سفره‌آرایی بد، زحمات خود را هدر می‌دهید.

گزارش پژوهش به دو صورت **کتبی و شفاهی** صورت می‌گیرد که هر یک مهارت‌های خود را نیاز دارد. در این سخن، به گزارش کتبی و نحوه نوشتن آن می‌پردازیم.

گزارش برای انتقال مفاهیم به دیگران است. شاید پژوهش برای خود پژوهشگر روشن باشد؛ اما گزارش پژوهش برای خوانندگان و شنوندگان نکات مبهم زیادی داشته باشد؛ زیرا به اندازه پژوهشگر با موضوع درگیر نبوده‌اند. خطای پژوهشگری که زمان زیادی با پژوهش خود درگیر بوده است، این است که تصور کند موضوع برای مخاطبان پژوهش هم به همین اندازه روشن است و در نوشتن گزارش پژوهش، سطح دانش تخصصی و زمینه کاری و... مخاطبان خود را در نظر نگیرد. بنابراین نوشتن گزارش پژوهش هم، مانند سایر قسمت‌های پژوهش، به مهارت‌ها و دقت‌هایی نیاز دارد که به صورت خلاصه به آنها اشاره می‌شود:

۱. **با مخاطب پژوهش ارتباط برقرار کنید.** گزارش را به زبان او بنویسید. برای مثال، در قسمت خلاصه و پیشنهادهای اجرایی، سعی کنید از کمترین اصطلاحات تخصصی استفاده کنید.
۲. **مهارت نوشتن و زیبانویسی را در خود تقویت کنید.** از کلمه‌های احساسی و اغراق‌آمیز دوری کنید.

استناد: نظری، محسن (۱۳۹۹). سخن سردیبر: اهمیت گزارش پژوهش. مدیریت بازرگانی، ۱۲(۳)، ۵۲۰-۵۲۲.

واژه‌هایی را که حساسیت خاصی ایجاد می‌کنند، استفاده نکنید و در نهایت اینکه باید از نوشتن لذت ببرید و این لذت را هم به خواننده انتقال دهید. جمله‌های طولانی و عبارت‌های بلند، خواننده را خسته کرده و او را به ادامه مطالعه ترغیب نمی‌کند. زیبا نوشتن و رعایت اخلاق نوشتاری به معنای احترام به خواننده است و به ارتباط خواننده با پژوهش کمک می‌کند.

۳. **مقدمه و خلاصه هر فصل را زیبا و تأثیرگذار بنویسید** تا خواننده به خواندن آن ترغیب شود. خلاصه فصل یا مقدمه فصل، باید به شکلی باشد که مخاطب را به خواندن فصل بعد علاقه‌مند کند. مقدمه هر فصل مثل ویتترین فصل شماست، باید برانگیزاننده باشد. خواننده گزارش پژوهش شما باید حس کند که شما عمیقاً درگیر موضوع پژوهش بوده اید و با پژوهش خود زندگی کرده اید و پژوهش جزئی از زندگی شما بوده است.

۴. **حساسیت اخلاقی داشته باشید.** به سرقت ادبی حساس باشید، گاهی ناخواسته ممکن است درگیر آن شوید. رفرنس‌ها باید دقیق باشند. ملاحظات اخلاقی را در خصوص افراد یا سازمان‌هایی که در گزارش از آنها نام می‌برید، رعایت کنید. با گسترش اینترنت، گزارش پژوهش شما در معرض دید و قضاوت افراد بسیاری قرار می‌گیرد که هم فرصت است و هم تهدید. استفاده از تحقیقات دیگران و رفرنس دادن به آن‌ها نقطه قوت پژوهش شما است نه نقطه ضعف آن.

۵. **برای طراحی صفحه‌های گزارش خود وقت بگذارید.** برای گزارش خود، از فونت‌های مناسب، رنگ‌های مناسب، تقسیم‌بندی گزارش به عناوین اصلی و فرعی و نیز، نرم‌افزارهای مناسب استفاده کنید. استفاده از جدول‌ها، شکل‌ها و اینفوگرافیک‌های مناسب، نه تنها خواننده را خسته نمی‌کند، بلکه او را به ادامه خواندن وامی‌دارد. به یاد داشته باشید که شما وقت زیادی ندارید تا مخاطبان خود را درگیر متن گزارش کنید. اگر در صفحه‌های اول، مقدمه و خلاصه پژوهش نتوانید مخاطب را جذب کنید، آنها خواندن گزارش شما را ادامه نمی‌دهند.

۶. **مراحل نوشتن، مثل پیش‌نویس^۱، ترکیب^۲ و بازنویسی^۳ را رعایت کنید.** حتی نویسندگان بزرگ نیز متن‌های خود را بارها بازنویسی می‌کنند.

۷. **ویراستاری خوب، به کار شما ارزش می‌دهد،** برای ویرایش متن گزارش، از نرم‌افزارهای مخصوص یا از ویراستار خوب بهره ببرید. به یاد داشته باشید که ممکن است به بهترین پژوهش هم توجهی نشود، مگر آنکه مخاطبان نتایج را درک کرده و جذب آن شوند.

جدا از توصیه‌های بالا، نکات دیگری هم وجود دارد، که می‌توانید برای اطلاعات بیشتر، فصل آخر کتاب‌های روش تحقیق را مطالعه کنید؛ در این کتاب‌ها به نحوه تدوین گزارش پژوهش پرداخته می‌شود، موضوعاتی که معمولاً در کلاس‌های درس روش تحقیق به آن توجه کمتری می‌شود.

مهارت گزارش نویسی، برخورداری از تفکر خلاق، استفاده از فناوری‌های موجود در گزارش نویسی و سازمان‌دهی جذاب گزارش پژوهش، آن را به گزارش خوش‌نگاشت تبدیل می‌کند و می‌تواند زحمات و تلاش‌های شما را برای دیگران آشکار کند. گزارش‌هایی که صرفاً به جدول‌های آماری و خروجی نرم‌افزارهای رایانه‌ای محدود می‌شوند، داستان اصلی پژوهش شما را نمایان نکرده و به ارتباط مؤثر با مخاطبان پژوهش شما منجر نخواهند شد. گزارشی که غلط‌های تایپی فراوانی داشته باشد، بی‌دقتی محقق را نشان می‌دهد و ناخواسته این احساس را به خواننده القا می‌کند که احتمالاً محقق در انجام بخش‌های دیگر تحقیق هم بی‌دقتی کرده و به یافته‌های شما شک می‌کند. مطمئن باشید که با وقت گذاشتن برای گزارش پژوهش خود، ارزش افزوده زیادی برای تلاش‌های شما در طول تحقیق، ایجاد خواهد شد.

محسن نظری

سر دبیر مجله مدیریت بازرگانی
دانشکده مدیریت دانشگاه تهران